

Významné osobnosti naší univerzity

Prof. PhDr. Rudolf Holinka (1899–1953). Sedesát let od úmrtí významného historika středověku

V prosinci letošního roku uplyne šedesát let od předčasné smrti významného českého historika prof. PhDr. Rudolfa Holinky, který působil na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně mezi lety 1946 až 1953.

Rudolf Holinka se narodil 17. ledna 1899 v jihočeském městečku Trhové Sviny a gymnázium navštěvoval v nedalekých Českých Budějovicích. Po skončení studia v roce 1918 se zapsal na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze, kde studoval kombinaci dějepis – filozofie. Zde byl žákem Josefa Pekaře (1870–1937), k němuž se také po celý život hlásil jako ke svému učiteli, navštěvoval však také přednášky Josefa Šusty (1874–1945). Pro Holinkovo pražské studium je typické, že v této době ještě nebyl vyhraněn a marně hledal své zaměření, to je patrné např. z jeho výběru přednášek, které zde navštěvoval. Po čtyřech letech pražskou univerzitu opustil a nastoupil ke studiu na nově vzniklé Filozofické fakultě Komenského univerzity v Bratislavě. Bratislavské prostředí Holinku upevnilo v jeho zaměření, a začal se soustavně zabývat dějinami středověkými. Tento obrat se připisuje zvláště vlivu Václava Chaloupeckého (1882–1951). V říjnu 1925 se Holinka stal asistentem historického semináře a o rok později – 30. června 1926 získal titul PhDr. V březnu 1934 se na bratislavské univerzitě habilitoval pro obor všeobecných dějin středověku (habilitační práce Církevní politika Jana z Jenštejna za pontifikátu

Urbana VI. z r. 1933) a v Bratislavě zůstal až do března 1939, kdy odešel na Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze. V době protektorátního zřízení působil v rukopisném oddělení Univerzitní knihovny. Po skončení války Holinka přednášel na pražské univerzitě jako soukromý docent a v akademickém roce 1946/47 zahájil přednášky na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně. Zde pak byl 26. srpna 1947 jmenován řádným profesorem. Po roce 1948 a následném zavedení kateder mezi lety 1950–1951 se stal vedoucím zdejší katedry historie, kterým zůstal až do své smrti. Rudolf Holinka zemřel 4. prosince 1953 v Praze, ve věku nedožitých 55 let.

Odborný zájem Rudolfa Holinky se orientoval převážně ke dvěma tematickým celkům – k předhusitskému a husitskému období českých dějin a k problematice raně středověkého křesťanství ve střední Evropě mezi 10.–11. stoletím. Z význam-

ných Holinkových prací publikovaných k prvnímu tématu můžeme kromě již zmíněného habilitačního spisu jmenovat *Sektářství v Čechách před revoluci husitskou* (1929), *Vznik táborství a valdenštit* (1931), *Počátky táboreského pikartství* (1932) či posmrtný článek *Z ohlasu husitství v Polsku* (1953). Dále Holinka připravil a úvodní studii doplnil edicí traktátů Petra Chelčického, která vyšla roku 1940 jako čtvrtý svazek melantrišské knihovny „Odkaz minulosti české“. O Chelčickém již předtím napsal životopisné heslo pro *Český bohovědný slovník* (1931). Význam pečlivého archivního bádání R. Holinky potvrdil i jeho objev do té doby neznámého rukopisu *Mistra Jakoubka ze Stříbra*, o němž sepsal studii *Nová betlémská postila M. Jakoubka ze Stříbra* (1951). K raně středověkému křesťanství ve středoevropském prostoru přispěl Holinka příspěvky o sv. Vojtěchovi. Mozaiku k tématu doplňuje i Holinkův poslední článek *K česko-ruským vztahům v 10. století* (1952).

Nutno poznamenat, že Holinku ovlivnilo i slovenské prostředí, v němž strávil sedmáct let. Ve svém díle totiž reflektoval i dějiny slovenské (respektive uherské) – důkazem toho jsou práce *Sv. Svorad a Benedikt, světci Slovenska* (1934), *Legenda o sv. Svoradovi a Benediktovi – pramen historický* (1934), *Vita sancti Stephani regis* (1938–1939) či *Založení trnavské university* (1935).

V neposlední řadě nám Holinka zanechal několik biografických črt o českých historících Janu Peiskrovi, Josefu Pekařovi, Václavu Chaloupeckém a Josefu Šustovi. V popularizačním duchu se nese několik dalších Holinkových prací, zmínit však musíme *Rukopisy po stránce historické*, kde vyvozuje, že předlohou pro některé básně RKZ bylo dílo *Poselkyně starých příběhův českých od českého barokního historika Jana Františka Beckov-*

ského (1658–1725). Historiografické dílo Rudolfa Holinky ovlivnilo i další generace historiků středověku, je proto vhodné připomenout hodnotný odkaz této osobnosti i dnes.

L. F. Peluněk

Třicet let od úmrtí Juliany Obrdlíkové

PhDr. Juliana Obrdlíková, narozená dne 5. 6. 1909 ve Veselí na Moravě, zemřela těžce nemocná na srdce 15. 9. 1983 ve svých 74 letech. Pojednám zde o ní krátce jako o socioložce z Bláhovy brněnské sociologické školy.

Sociologii (a anglistiku a matematiku) vystudovala na Masarykově univerzitě v Brně. V roce 1938 složila doktorát z filozofie a stala se nehonoranou asistentkou v Bláhově sociologickém semináři. Po válce učila sociologii na Vysoké škole sociální, založené v roce 1947 Bláhou. Jako jednatelka Masarykovy sociologické společnosti a jejího Sociologického ústavu organizovala za Bláhou vedení sociologický výzkum Brna. Změna politického režimu znemožnila jeho dokončení a tudíž i publikování výsledků a rovněž její habilitaci. Převzala sice na Palackého univerzitě v Olomouci po prof. M. Traplovi na studijní rok 1949/50 ještě sociologické přednášky a semináře, ale i ty brzy ustaly a sociologie byla jako „buržoazní pavěda“ vystřídána sociálními vědami a plánováním. V době mimoškolní organizovala, prováděla a vyhodnocovala v roce 1953 sociálně ekonomické průzkumy kopaničářské oblasti jako podklady výhledových plánů pro KNV Zlín. Ke konci padesátých let dokázala pořídit a vydat samizdatový *Jubilejní sborník k osmdesátinám I. A. Bláhy* 28. 7. 1959 – s třiceti příspěvky různých autorů. Sama v něm má příspěvek *Dlaň vždy otevřená*.